

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marijskem trgu št. 8. — Telefon št. 44.
Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.
„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16— četrta leta K 4—
pol leta K 8— en mesec K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust
Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Internacionalizem v praksi.

Internacionalna bi bila lahko predbojevnica humanitete, v tem smislu namreč, da bi pripomogla vsakemu, tudi nedržavnemu narodu do vpoštevanja njegovega jezika in njegove kulture, torej do pravice pred večjimi in državnimi narodi t. j. pred narodi, ki imajo svojo narodno državo. Če bi bila socialna demokracija narodnostno nemotenih držav svojemu geslu: Živela internacionala! v praksi zvesta, tedaj bi lahko in tudi šli z njo tudi vsi teptani narodi od prvega do zadnjega moža in bi tako izvajali pot pravici in pravični ureditvi razmerja države do svojega nedržavnega naroda. V tistem trenutku bi se pa tudi ne dalo nič več govoriti v državnih in nedržavnih narodih, ker bi noben narod nad drugim ne vladal, temveč eden poleg drugega živel v bratstvu.

Toda kako daleč je toli opevana internacionala od tega ideala, na katerega se vedno sklicuje, kadar rabi pomoči! Poglejmo le nemške socialdemokrate na Češkem in v Nemški Avstriji! Na Češkem hočejo svojo deželno vestransko izvedeno avtonomijo. Na Dunaju, kjer je pol milijona Čehov, in kjer socialdemokrati vladajo, in Čehom še ene narodne šole ne privoščijo in so Čehi komaj izsilili, da smejo narodne šole vsaj na svoje stroške vzdrževati. Lepe so socialdemokratske teorije po brošurah, toda v praksi se nobena socialdemokracija teh teorij ne drži — razen naše jugoslovanske. V praksi je nemška in laška socialdemokracija — ti dve pribijata za nas v pošteve — ravnotako narodno šovinistična kakor nacionalistična stranka, le da nam s s svojo hinavsko krinko še mnogo več škoduje. Oziroma se le na laško socialdemokracijo, ki se kar cedi internacionalizma v besedi. Poglejmo, kakšna je njena praksa.

Kakor poroča laški časopis „Il Resto del Carlino“ je tržaški soc. dem. voditelj na opazko šovinističnega lista, da je socialdemokracija internacionalna in je zato njeno delovanje laškemu narodu škodljivo odvrgel, da je stvar ravno nasprotna in dejal dalje:

„Ravno zato, ker naša stranka sprejema brez razlike Italijane, Slovane in Nemce in ravno tako delajo tudi naše strokovne organizacije, ko so ti odgovorni strankini politiki i tajniki organizacij brez izjeme Italijani, ravno zato opravljamo nacionalno (italijansko) delo. Pomnite, da se na strankinih shodih govori izključno italijanski, dasiravno so navzoči sodrugi drugega jezika; pomnite, da se sedaj govori samo italijanski na shodih organizacij, ko so bile še pred kratkim dvojezične; pomnite, da se v vseh 35 kulturnih krožkih, ustanovljenih v mestu in po deželi po naši stranki, čitajo samo italijanski listi, izvemši enega, neko slovensko revijo! Ali se vam ne zdi, da bi nacionalisti morali resno upoštevati tudi to naše delovanje, ki je neposredno ali posredno v korist italijanstvu?“

No vidite, vi goreči jugoslovanski apostoli internacionalizma: vaš laški sodrug se baha, da slovenski sodrugi v zasedenem ozemlju ne smejo slovensko

govoriti, da se v skupnih organizacijah le italijansko uraduje, da se le laško bere — to vse tam, kjer je vladalo preje dvojezičje. To se pravi: komaj je laška soc. demokracija v zasedenem ozemlju prišla pod svojo narodno državo, je že pozabila na internacionalo in uvedla v njegovem imenu med naš podjarmljeni narod italijanstvo, kakor se to pač že uvesti da. To dejanje imenuje pred svetom: internacionalizem, doma nacionalizem, v resnici je pa hinavstvo, lopovščina, svinjarija, zverinstvo, vredno Juda D'Annunzija. To je internacionala v praksi! Frazza, krinka.

Tudi jugoslovanska soc. demokracija je internacionalna; sicer resnično internacionalna. V očigled laškemu internacionalizmu je internacionalizem jugoslovanske soc. demokracije slabost, narodna mlačnost in brezbriznost.

Na eni strani se z internacionalizmom lovi dele našega naroda na laške nacionalne limance, na drugi strani se z internacionalo slabi in ubija zavest našega naroda, da je potem sposoben za pognojitve laške njive — tako da moremo z vso upravičenostjo reči:

Internationala je naša sovražnica, naš grobokop!

Kdor hoče narodu in sebi dobro, naj se oklene narodnega socializma, ki nima dvojnega lica, ki ne pozna mlačnosti in slabosti!

Ponižani in razžaljeni.

Svetovni požar, ki ga je zanelila zlobna roka brezvestnih kapitalistov, je povzročil pri avstrijskih Slovanih, v najvišji meri pri Jugoslovanih brezmejne žrtve. Preganjane po avstrijskih krvolokih, zapuščene in zatajene po lastnih političnih voditeljih, romale so tisočglave množice zavednih jugoslovancev v ječe, na morišča, v strelske järke in taborišča. Cele občine in vasi so bile evakuirane, brezpravna raja je morala zapustiti imetje in dom; ženske in otroci so begali v senci bajonetov po tujih deželah zašramovani po sovražnih tujcih. Pangermanizem je slavil svoje orgije in moril jugoslovane, čegar voditelji po ogromni večini po besedah Protičevih niso vedeli kaj je vojska. Dočim je preganjani proletarec v ječi in verigah ponosno dvigal zavedno glavo in z zaničevanjem prenašal vse možne brutalnosti, so se naši odličniki solnčili v milosti avstrijskih mogotcev, valjali v prahu pred generali in spravljali v žep ogromne dobičke, iztisnjene iz žepa stradalajočega in preganjanega proletarca. Hvala Bogu, saj niso imeli z njim nikakega stika.

Politični preganjalec, ali po besedah odličnega človekoljuba „Smrkavec, ki nam hoče zažgati streho nad glavo,“ — odnosno „garjeva ovca, katero je iztrebiti,“ — je izredni tip one velike dobe, ko je stalo Jugoslovanstvo na pragu življenja in smrti. Kdor je videl dolge vrste eskort, kdor je bival med njimi leta in leta in zrl njih trpljenje, kdor je občudoval njihovo samozavest in trdno upanje v končno zmago pravice, ta je zrl v njih poleg naših dobrovoljcev in beguncev edini jugoslovanski državotvorni element. Bili so to ljudje krepke volje, ponosni, Jugoslovani v

dejanju, po srcu in nazorih ob času, ko se poznejšim članom naše Narodne vlade niti sanjalo ni, da bodo kdaj na hrbtih teh žrtv postavili svoje vladarske stolčke. Dostojen človek bi pričakoval, da se bo voditeljska hvalečnost obračala do tega zanesljivega vira, ko bo izbirati delavcev pri novi ureditvi domovine, ko bo treba pogoniti vse denuncijante in priseljene Nemce. Niti malo ne! Za političnega preganjanca ni mesta, ker ne zna klečeplaziti; nasprotno avstrijskanti in denuncijanti so bili povišani v službi. O kakem poverjeništvu za izsleditev denuncijantov vlada niti slišati noče. Vsi kompromitujoči akti so izginili brez sledu. Vsi vemo zakaj. Pariška konferenca je odbila zahtevo po odškodnini in nakazala naši državi, da stvar uredi sama. Vsi vemo, kako se bo to zgodilo. Kot dobivajo najboljše sekvestre prepotrebni advokati in bančni ravnatelji, izvoznice oni ljudje, ki niso poduhali smodnika in so v zvezi z avstrijskimi birokrati polnili svoje žepe, tako smo prepričani, da bo naša vladajoča gospoda z absolutno gotovostjo prepustila osovražene politične preganjance kot garjeve ovce svoji usodi.

Cisto soroden tip je legionar ali jugoslovanski dobrovoljec. V času, ko so zapustili najboljši med nami dom, imetje in rodbino, oni redki moške značaja in časti, da nam ugrade pot v velikem svetu in seznanijo z našimi težnjami najmočnejše narode, borili so se naši dobrovoljci na vseh frontah proti germanstvu in vžarili svoje ime s zarjo slave in zmage. Voditelji domovine so jim sedaj hvaležni; vsi gledamo kako. Plačilo teh junakov je preziranje nadutih in trebušnih kapitalistov, grozi se jim s preiskavo radi svoječasne dezertiranja iz avstrijske armade, dolži se jih nezanesljivosti, boljše vizma, odriva iz armade. Sprejemajo Nemce in Madžare, ki so prezirali in preganjali jugoslovane, nastavljajo skrajno kompromitirane sorodnike in propežirance, ker potem so enakovrednim bratcem ni ničesar bati.

Naš begunec iz zasedenih krajev je čist značaj iz kremenja in železa, Delaven, priden, samozavesten in energičen je trn v peti našega meščanskega kapitalista. Ker se ne ukloni niti nadutemu buržuju, naj stanuje v razbitih barakah in vagonih, naj strada in tava brezposeln naokrog. Odslovljeni nemški zagrizenec lahko zaseda širo stanovanje v široki ulici saj ima zaslonbo pri naših človekoljubnih pokroviteljih. Vojni dobičkar, verižnik, čifut, trgovec z izvoznici je pač sorodnejši po duhu in name-nih meščanskemu izkoriščevalcu nego nadležni begunec iz katerega se ne da ničesar iztisniti. Ponižan in razžaljen čaka tudi ta element našega naroda, da odpihne prva sveža sapa gnjilo streho iznad zidovja naše nove stavbe.

Vojni invalid, ta pohabljen ovca, ki je svoječasno drvela pred svojimi mesarji slepo v smrt in moritev, tudi ta deli skupno usodo z gornjimi tovariši in je v enaki meri deležen milosti in hvaležnosti očetov naše domovine. Za hrabrega vojaka ni nadležno, da mora beračiti po ogalih cestah za borne vinarje; nadležno je

le nadutemu dobičkarju, če mu siromak potka na vrata in opozori, da se je pohabljenec boril tudi za njega in mu pomagal kupičiti tisočake.

Si li že opazoval vso brezposelno čredo, ki se gnete vsak dan pred uradi, proseč male službice, da pomaga izkoriščevalcem še do večjega blagostanja? Za navadne hlapčevske posle se lahko udinjajo. Boljša mesta so domena Nemcev in denuncijantov, v kolikor ne pridejo v poštev izraziti strankarji, sorodniki in protežiranci. Dokaži, da si nestrancar in politično čist človek in Jugoslovane, potem je bolje, da se izseliš, ker doma ostaneš ponižan in razžaljen.

Pet kategorij naših ljudi, pet tipov naše socialne in moralne mizerije. Edini ljudje s zaslugami, pošteni, marljivi in delavoljni tvorijo zasmeh in napoto onim, ki nas danes brezobzirno izkoriščajo, vladajo in kojih zastopniki so nas osmešili in ponižali pred celim svetom. Ko pride čas, da popravimo, kar so oni zagrešili in pridobimo, kar so v brezvestni nebriznosti opustili, bomo nastopili za našo od nas priborjeno ujedinjeno domovino; a takrat jih pozovemo pred sodni stol ljudstva in zahtevamo za nje delež narodnih izdajic.

In zopet bo nastopil odlični človekoljub in pokazal s prstom na neodgovorne elemente, nezadovoljneže in malkontente. Povedano mu bodi, da smo in ostanemo malkontenti, obsojenci, žrivi brezvestnih kapitalistov toliko časa, dokler se ne izpremeni škodljivi sistem, dokler ne pokažejo vodilni činitelji one mere socialnega čuta, ki ga zahteva najprimitivnejši čut pravičnosti in dokler ne dobimo popolnega zadoščenja. Do tedaj pa ostanemo edini in državotvorni element in odkritosrčni Jugoslovani le mi politični preganjanci, legionarji, begunci, brezposlni in invalidi; vsa misra contribuens plebs.

Vsi imenovani pa veste, kje so naše vrste. Boj koruptnim strankam, boj socialni krivici in sramotnemu režimu, ki nas smeši pred celim svetom, boj izdajalcem domovine! Take elemente je pognal Kristus z bičem iz templja.

Strokovna organizacija in politika.

Prejeli smo iz delavskih vrst članek, ki ga priobčujemo: Nepolitične strokovne organizacije, ki združujejo pristaše raznih političnih strank, bi pri volitvah ne smele nastopiti za enega ali drugega kandidata, ker bi bil s tem kršen nestranski značaj teh organizacij. Ako bi hotele biti pravične in dosledne svojim načelom bi morale ustanoviti samostojne stranke dotične stroke, ker strokovne organizacije kot nepolitično drugače ne morejo nastopiti pri volitvah. V tem slučaju bi imeli vse polno stranic: železniško, učiteljsko, poštno, strogo delavsko itd. Če bi bilo to v interesu vseh stanov, o tem naj prizadeti sami razmišljajo. Ali pa bi morali tudi v tem vporabljati logiko in pristaši ene ali druge politične stranke dotične prositi, da jim da mandat na razpolago. Člani nepolitičnih strokovnih

organizacij bi torej volili: eni liberalce, oz. kandidate, ki zastopajo program J. D. S., drugi klerikalce, tretji soc. demokrate in četrti narodne socijaliste. Torej razdrapanost na celi črti. Če pa si stvar natančneje ogledamo, moramo priznati, da je v narodnih strokovnih organizacijah prav malo pristašev, klerikalcev in soc. demokratov, ker imajo le-ti svoje strokovne organizacije, ki stoje v tesni zvezi z njihovo politično organizacijo, in če je kdo tu, je le iz interesa, ne iz prepričanja; ker hoče na več straneh dobiti podpore. Torej bi bilo edino pametno, ako se te organizacije zedinijo in izjavijo za to ali drugo stranko. Jasno je, da bi pri tem J. D. S. ne mogla priti v poštev, ker je kapitalistična, soc. demokracija tudi ne, ker bi sicer ne bilo treba strokovnih organizacij na narodni podlagi, o klerikalcih pa niti ne more biti govora. V poštev bi prišla torej le Narodno-socialistična stranka, koje namen je zastopati interese vseh zatiranih, v prvi vrsti pa na narodni podlagi stoječe strokovne organizacije. Ti stanovi morajo imeti svoje lastne kandidate, ne pa, da prosjačijo pri obstoječih strankah za mandate. In odkrito povedano, ne moremo si predstavljati člana narodnih strokovnih organizacij, ki je s svojim srcem, ali pri liberalcih, klerikalcih ali soc. demokratih. Mogoče kak višji uradnik, ki ne trpi gmočno in zategadel ne gre, da bi igral vodilno vlogo v strokovni organizaciji.

Torej bo treba o tem razmišljati. Volitve so pred durmi in nepolitične strokovne organizacije morajo vedeti, kam naj se naslonijo. V interesu cellega delavskega razreda je to. Kaj pomaga vse kričanje in toženje, ako pa pri volitvah ne storimo svoje dolžnosti in volimo ljudi, ki nimajo srca za delavca in uradnika, stranke, ki hočejo zastopati kapitalista in delavca obenem, dasi to ni in nikoli ne bo mogoče — razen, če zavladal ljubezen do bližnjega tudi v vrstah bogatašev, ki danes odirajo in izkoriščajo ubogega trpina, kar se po mojem mnenju nikoli ne bo zgodilo. Saj ni treba, da bi se v strokovnih organizacijah uganjala politika in s tem zanemarjalo strokovna, torej čisto stanovska vprašanja. Strok. organizacije so lahko čisto strokovne — kajti delo mora biti ločeno — ali pri volitvah je članom vendar treba vedeti, koga naj volijo in kdo bo najboljši zastopal delavske in uradniške interese, ali ti stanovi sami, podpirajoči se medsebojno in združeni v samostojni stranki, ali meščansko kapitalistične stranke. Dolžnost strok. organizacij je, da to svojim članom povedo. Delavci in uradniki naj bi o tem razmišljali.

Politične vesti.

Sedrugom okoli „Delavca“ odločno svetujemo, da enkrat za vselej utiňuje s frazo, da smo narodni socijalisti privesek meščanskih strank. Socialna demokracija, ki se je zvezala z meščansko-kapitalistično-liberalno stranko, da z njeno pomočjo dobi par korit v ministrstvu, ima pač najmanj povoda za to, pa bi nam kaj takega očitala. Poleg tega danes že vsak zaveden delavec ve, da ima socialna demokracija načela milijonarje in vojne dobičkarje, dočim je Narodno-socialistična stranka, ki je nova in popolnoma samostojna, ki odklanja, vsak kompromis z meščanskimi strankami, ker ve, da se delavske organizacije nikoli ne smejo vezati s kapitalističnimi, nima v svoji sredi nobenega parasita, temveč same reveže. Pri nas ni Kristanov, tudi ne stokratnih milijonarjev Woschnagov. Mi nismo umazani, tudi nimamo zvez z liberalci, zato vidi jugoslovansko delavstvo le v naših vrstah svojo rešitev. Najboljši dokaz, da delavstvo prihaja do spoznanja je to, da se v vaših vrstah vse krha in cepi, pri nas pa nasprotno združuje. Če bo šlo tako naprej, še shodov ne boste več mogli in smeli obdržati, ker vam jih bodo onemogočili vaši lastni sodrugi. Delavstvo je namreč že do grla sito birokratizma v vaših organizacijah.

Titonijev ekspeze v italijanski zboritel. 27. sept. je imel italijanski minister za zunanje stvari z zbornici govor, v katerem je pojasnjeval politični položaj države. Predvsem je govoril o težkočah, na katere je naletela nova ital. delegacija v Parizu. Wilson ima na potek mirovne konference neizmerno velik vpliv. Predsednik Združenih držav ne odloča vprašanj le radi okolnosti, ker je ameriška intervencija odločila zmago zaveznikov, nego radi tega, ker je rešitev krize predvsem v produkciji in prehrani vzprieo dejstva, da more Evropa od svojih 475 milijonov prebivalcev prehraniti komaj 375 milijonov ljudi. Za ostalih 100 milijonov mora torej skrbeti Amerika. Pod gospodarsko krizo trpi posebno Italija, ker ji manjka premoga in sirovin in tudi živil. Zato je treba poskrbeti, da se v Italiji dvigne produkcija, da se omeji uvoz, izvoz pa je treba dvigniti na najvišjo stopnjo. Dokler bo država odvisna od drugih, bodo zaman vse zahteve, da je treba voditi nacionalno politiko. Predpogoj, da dobi Italija kredit od Amerike, je je torej definitivna ureditev mednarodnega položaja. Izkušnja nas uči, da žive narodi še dolgo po sklepu premirja od dolgov. Tudi Italija je morala od 31. dec. 1918. do 31. avg. 1919 povzati svoj dolg za 20 milijard. Z ozirom na ta težaven gospodarski položaj, je morala ital. delegacija poskušati, da reši čimprej jadransko vprašanje. Slo je za cirkulus vitiosus: ali Reka brez londonskega pakta, ali pa londonski pakt in Reka za Hrvaško? Londonski pakt je sicer obvezen za Francijo in Anglesko, toda Wilson je odločno izjavil, da konferenca ni samo razgovor za Italijo, Francijo in Anglijo, nego da ima tudi Amerika pravico na svoje mesto in poleg tega še drugo pravico, namreč to, da razpravlja o vprašanju, ne da bi bila vezana na londonski pakt. Kompromis v jadranskem vprašanju bi moral sloneti na temeljni podlagi: nobeno mesto z ital. večino ne sme biti podvrženo tuji vladi; kjer so ital. manjšine, mora biti njih eksistenca zavarovana. Naše meje morajo biti trdne na kopnem in na morju. V prvi vrsti je torej stal projekt italijanske suverenitete nad Reko z jugoslovanskimi mejami od Plominskega rta (Flanone) do Idrije, tako da bi bil obseženi v jugoslovanskem ozemlju okraj Voloska in deloma okraj Podgrad. Postojna in Idrija. Luka in železnica v Reki bi po Wilsonovem načelu ostali pod trajno upravo zveze narodov. Izvzemši Zader bi postala Dalmacija jugoslovanska. — Minister prepušča odločitev o teh vprašanjih parlamentu, ker zaupa v patriotizem poslancev. Nadalje je govoril Tittoni o razmerju narodov z ozirom na ustanovitev novih držav ter menil, da pri odločevanju novih ozemelj starim državam ni bilo vedno mogoče držati se ločitve po narodnosti. Poljska bo obsegala ne glede na Zgornjo Šlezijo in Tešin, za katere bo izvedel plebiscit, tri milijone Nemcev, tri in pol milijonov Ukrajincev, 750.000 Rusov in 70.000 Litvancev. Čehoslovanska bo obsegala tri in pol milijona Nemcev, 850.000 Madžarov, 140.000 Ukrajincev in 80.000 Poljakov. Romunija bo obsegala brez Besarabije 120.000 Bolgarov, 700.000 Nemcev, 1.070.000 Madžarov in 70.000 Srbov. Država Srbov, Hrvatov, in Slovencev bo obsegala 530.000 Nemcev, 590.000 Bolgarov (?) in 165.000 Turkov. Grška, glede katere ni konferenca še ničesar odločila, bo obsegala v ozemljih, pridobljenih vsled buhareških pogodb 370.000 Albancev, 130.000 Vlahov in 380.000 Bolgarov. Italija bo obsegala 180.000 Nemcev; kaj pa značijo ti in nekaj malo Slovencev, radi katerih je začel ropotati ves svet, rapram 7 milijonov prebivalcev drugih narodnosti, ki jih je konferenca že prisodila peterim državam? Kdo more vreči prvi kamen proti Italiji? Ne more se predvideti z gotovostjo, kakšno bo zadržanje teh etničnih manjšin in če se bo moglo zabraniti, da postanejo središče irendentizma. Mnogo bo odvisno od načina, kako se bo z njimi ravnilo. Glede spoštovanja jezika, vere, kulture, šole in vseh vsakega svobodnega izražanja so Poljska, Čehoslovanska, Romunija in Srbija obvezane od

vrste odredb, ki so v mirovni pogodbi. Neizogibno potrebno je, da se te odredbe lojalno in odkritosrečno izvedejo. Kakor druge štiri velike vlasti-zaveznice, tudi Italija nima nobene pravne obveze, pač pa ima Italija po mojem mnenju, je rekel Tittoni, največjo moralno obvezo glede liberalnih tradicij, ki so njen ponos in njena slava. Prebivalstva drugih narodnosti, ki bodo združena z nami, naj vedo, je izjavil Tittoni, da mi odklanjamo in zavračamo vsako misel tlačenja in raznarodovanja, naj vedo, da bodo njih jezik in njih kulturne naprave spoštovane. Da bodo njih upravni zastopniki uživali vse pravice naše liberalne in demokratične zakonodaje, da bodo njih politični poslanci našli prirčen sprejem v italijanskem parlamentu, ki jih bo poslušal z umevanjem, kadar bodo govorili v imenu od njih zastopanega prebivalstva. Mi lahko zagotavljamo prebivalstvo ob Zgornji Adiži, da ne bo nikdar občutilo policijski režim preganjanja in samovoljnosti, kateremu so bili podvrženi toliko let s strani avstrijske vlade Italijani Julijske Benečije in Tridenta. Mi vabimo ono prebivalstvo, naj nam stisne roko, katero jim bratsko nudimo. Sicer pa je, kakor to prebivalstvo, tudi onkraj meje, iz Tirolske, Koroške in Štajerske, dvignilo soglasno glas pohvale za naše vojake, ki so s svojim korektnim, disciplinarnim in človeškim ravnanjem pridobili občudovanje in spoštovanje vseh (?). Tittonijev govor je torej kup fraz, katere bodo rešile jadransko vprašanje in gospodarsko situacijo Italije pa toliko, kolikor je rešila spore malih narodov mirovna konferenca.

Scotus Viator o našem sporu z Italijo. Znameniti angleški publicist Watson, pri nas poznan pod imenom Viator, piše v časopisu „The New Europe“ o našem sporu z Italijo takole: „Nad jugoslavijo in Italijo se mora vzpostaviti ravnotežje v Jadranu. Prav je, da Gorica, Trst, Pulj pripadejo Italiji, prav pa je trdi, da Reka in Dalmacija pripadejo Jugoslaviji. Ako Italija želi, da zaščiti proti jugoslovonom Trst in Pulj, bi se morala po drugi strani odreči ogroževanju Ljubljane.“ Za tem citira Viator mejno črto, ki bi po njegovi misli bila prava meja med Italijo in državo SHS. V tej črti bi Italija dobila važen železniški vozel Trbiž, cel tok Soče s Tolminom, Gorico, vipavsko dolino, Sežano in Materijo za Trstom in železniško progo, ki veže Pulj s Trstom. Jugoslavija bi dobila železniško postajo St. Peter, kajti brez nje bi bila prestolnica Slovenije odrezana od morja. Tako bi Italija zedinila italijanski živelj bivše avstro-ogrske monarhije v kompaktnih masah in bi imela na svojih tleh gotovo desetkrat več jugoslovancev, kakor jugoslavija Italijanov. Reka in Zader bi bili svobodni avtonomni mesti, s svojimi oblastmi in postavami, toda pod jugosl. suvereniteto. Viator naglašja, da je Dalmacija čisto jugoslovanska zemlja, ki nima za Italijo nobene vrednosti. Če bi Italija poslušala svoje aneksioniste, bi se morala polastiti celo Kotora, da se zavaruje na morju. Toda mnogo važnejši od tega je naloga, da si ohrani 300 milj dolgo mejo z brdi, nego mejo na morju. Zato pomeni Dalmacija za državo SHS pljuča, s katerimi diha. Res je, jugoslavijo bi se dalo prisiliti, da odstopi Dalmacijo tuji sili, toda ta sila bi bila v stanju obdržati Dalmacijo v oblasti samo s sabljo v roki!

Krona reške D'Annunziade. Vest, da jo dobila v zbornici Nittijeva vlada zaupnico z 208 glasovi protii 148 glasovom, je reške italijanaše tako razburila, da so se zbrali na Adamičevem trgu in klicali: „Doli z Nittijem! Na vislice z njim! Smrt Nittiju! Doli z Jugoslavijo! Doli s Srbi! itd.“ Tako so prišli pred palačo guvernerjevo. — Na balkonu se je pokazal d'Annunzio. Ko so ga navdušeno pozdravili, je imel govor v katerem je med drugim dejal: Meščani in vojaki! Sinoči sem bil z obvezano glavo pri večerni zabavi junških častnikov naših artileristov, toda kmalu me je ozdravila dobra voda reška in zato sem danes prav

dobre volje. Danes anektiramo Reko četrtkrat za našo mater Italijo. In ako bi bilo potrebno, bi jo anektirali še sedemkrat. Vest, ki je dospela iz Rima, katerega bomo od danes imenovali Cagnuolo (klici: „Doli s Cagnuolo!“), ki se je iz strahu pred zavezniki uklonil, je dal italijanskemu narodu nov dokaz, da je odkrit sovražnik Italije. Pravtako tudi vsem onim, ki so v italijanskem parlamentu kričali: „Mi hočemo aneksijo“ in ki zdaj dajo zaupnico Cagnuolo. (Množica je vpila: „Na vislice Cagnuolo!“) Reka bo morala dokazati, da je junaško mesto. Iz tega razloga ne poznamo danes nobenega pešca, nobenega karabinerja, nobenega bersaljerja, nobenega artilerista in nobenega mornarja več, ker smo vsi arditii. (Množica je vpila: „Da, mi smo arditii in tudi ostanemo arditii!“) Tukaj zbrani imate železne glave in te glave bodo pri vsakem napadu pokazale svojo junaštvo. Iz mojega govora naj se sliši samo en glas: „Reka ali smrt!“ Ko je d'Annunzio dovršil svoj govor, so ga navdušeno pozdravili, se sporedili v spreved in so pevajoč Mamellijevo himno, tuleč in kričeč kakor obsedeni šli skozi mesto. Del tega spreveda je došel na Sušak, kjer so manifestanti kakor blazni kričali za italijansko Reko in italijanski Sušak. Sele pozno po noči se je razkropila zaslepljena množica. Ljudje trdijo, da je bil d'Annunzio pijan.

Upravna razdelitev naših pokrajin. Zbornik „Obnova“, ki izhaja v Valporaisu, je prinesel novembra meseca p. l. sledeči načrt za upravno obliko naše države: 1. Slovenske zemlje, tako svobodne kakor tudi neosvobodjene (južna Koroška, južna Štajerska s prekmurskimi Slovenci v južnozahodni Ogrski, Kranjska, Goriška s Trstom in severnimi deli Istre) tvorijo etnično, zgodovinsko in po narodni organizaciji politično in gospodarsko, povsem jasno opredeljeno in obmejeno celoto. Vse, kar se nanaša na te kraje, mora nositi značaj enake organizacije in uprave. 2. Današnja Hrvatska z Medmurjem in največjim delom Slavonije tvori drugo tako povsem določno, že organizirano celoto. 3. Srbija, kakršna je bila pred balkansko vojno, tvori tretjo enoto. 4. Stara Srbija in Makedonija je četrta enota, ki je po zgodovinskih razmerah in navadah, pa tudi zemljepisno tako porazdeljena, da se mora upravljati po posebnih ozirom in metodah. 5. Iz mnogo razlogov je potrebno, da se uprava današnje Črne gore uredi. Z ozirom na njene posebne razmere in potrebe ter po željah dežele. 6. Bosna in največji del Hercegovine sta v vsej naši zgodovini zavzemali neko posebno, centralno pozicijo, a z ozirom na zemljepisne, plemenske in zgodovinske razmere je treba, da tudi v bodoče tvorita posebno celoto. 7. Kdor malo pozna značaj ter posebnost zemlje ter naroda ter posebnost zemlje v Bački, Banatu in Sremu z malim delom Slavonije, z eno besedo: v stari Vojvodini, bo priznal, da vsa ta zemlja tvori eno samo posebno, ravniško in porečno pokrajino s posebnimi potrebami in posebnim značajem. Popolnoma naravno je, da se bodo morali vsi ti kraji zaokrožiti kot sedma velika pokrajina naše države. — 8. Od Krasa v ozadju Trsta preko severnega istrskega Krasa in čez Velebit in Dinaro tja do Skadra gre črta, ki deli razvodje Jadranskega morja in Donave, to je kopni in primorski del naše domovine. Ta primorski del je neprimerno ožji od kopnega ter nenavadno dolg in tvori tudi popolnoma zaokroženo zemljepisno in gospodarsko celoto. Primorje od Trsta do Skadra z otoki tvori osmo naravno enoto naše dežele. Ta razdelitev pravi novi zbornik odgovarja zgodovini, ker je vsaka teh pokrajin bila v preteklosti vsaj enkrat središče države in je vršila važno nalogo v borbi našega naroda.

Volitve v Italiji. 23. nov. se vrše v Italiji nove volitve, v katerih upajo dobiti socijalisti večino mandatov. Če se to zgodi, postane Taratti minister-ski predsednik.

Italijanski general Garibaldi je izjavil, da se bodo Italijani za Reko bili z vsemi, tudi s budiči.

— **Jakin proti d'Anunziju.** Po Jakinu so prebivalci nabili plakate: Nočemo Reke, nočemo d'Anunzija, nočemo vojne! Hočemo le svojo deželo!

— **D'Anunzijeve pomočniki na Reki** je žid Sem Benelli.

— **Tittonijev odstop.** Lyon, 30. septembra. Tittoni namerava odstopiti vsled nesoglasja med njimi in vlado glede postopanja proti socializmom.

— **Wilson bolan.** Iz Washintona poročajo 30. septembra: Zdravstveno stanje predsednika Wilsona je tako neugodno, da ne more predsednik opravljati državnih poslov za več tednov.

Tedenske vesti.

Bled. Kot zastopnik Narodno-socialističnega delavstva pritegnjen je po vladni odredbi v občinski odbor marljivi član naših organizacij tovariš Alojzij Lebar. S tem je naša dična pvdružnica na Bledu dosegla zopet velik uspeh. Preje ni mirovala, dokler ni izvojevala za svoje člane zastopstvo tudi v občinski odbor. Našemu prvemu občinskemu odborniku na Bledu čestitamo in želimo največ uspeha v korist tistemu sloju, ki mu pripada, to je Narodno zavednemu delavstvu.

— Vseučilišče se v Ljubljani radi pomanjkanja prostorov začasno še ne odpre.

Izmenjava bankovcev se izvrši prihodnje dni. Oddati bo ves papirnati denar, in se bo za njega dobilo nove enakovredne bankovce, deloma kolekované stare bankovce, in deloma začasna potrdila (bone). Zamenjavo denarja izvrše denarni zavodi.

— **Mesto Ljubljana izda svoj denar.** Mestna občina bo izdala drobiž po 20 in 10 vinarjev v veljavo do konca leta 1920, da se s tem odpmore občutnem pomanjkanju drobiža.

— **Ravnateljstvo beogradske „Samouprave“** je prevzel S. Protić.

— **Zaprte proge.** Začasno so za tovorni vlak zaprte proge državne železnice Sisek-Zemun in Dugeslo-Novska. Zaprte so tudi postaje Zagreb, južni in državni kolodvor.

— **V Zagrebu stavkajo bančni uradniki in tramvajski uslužbeni.** Stavka tiskarjev je prenehala.

— **Vojvoda Mišić** je odšel v Pariz, da si tam popravi zablano zdravje.

— **Zagreb** je prešlo nedeljo manifestiral za Reko.

— **Blviš avstrijski minister Czernin** je postal urednik lista „Wossische Zeitung“.

— **Zvišanje železniških tarifov v Avstriji.** Z Dunaja poročajo, da namerava avstrijska vlada znatno zvišati vse železniške tarife.

— **Vagon v ognju.** V nedeljo se je med postajami Indija in Zemun vnel železniški spalni voz, ki je popolnoma pogorel. Nesrečo sta zakrivala potnika, ki sta kuhala čaj in se jima je vnel špirit. Težko poškodovan ni bil nihče.

— **Zakon in zdravje.** Češka vlada je predložila državnemu zboru zakon, po katerem se bo pred poroko treba izkazati z zdravniškim izpričevalom, da dotičnik nima bolezni, ki se protivi namenu zakona ali škodi zdravju drugega zakonca ali potomstva.

— **Tožbo za 2 milijona** je vložila Zadruga Centrala proti deželi Kranjski. Centrala je 2 milijona zalozila za perilo deželnih dobrotelovih zavodov. Perilo se je še pred preobratom v naprej plačalo in sedaj ni ne denarja in ne blaga. Lepo gospodarstvo!

— **Zakon proti alkoholizmu.** V zakonski osnovi, ki se predloži v kratkem narodnemu predstavništvu se nahajajo tudi te-le določbe: Kaznuje se vsak, ki je na javnem mestu pijan. Izpod 14 let stare otroke je sploh prepovedano voditi s seboj v gostilne. Pijanemu človeku ne sme nikdo dati nobene opojne pijače, če ni dobili nobene druge pijače. Železničarji smejo piti opojne pijače le, če ni dobili nobene druge pijače. Gospodarji in poslodajalci ne smejo uslužbenecem dajati nobenega žganja. Dolgovi za pijačo ne izstirjivji, če se ne more dokazati, da niso bili dani pijanemu človeku in v dobri veri, da bo še trezen plačal, preden zapusti lokal. Ako je novi dolg

nastal še po starem dolgu, je ta novi dolg neizstirljiv. Občinski urad ne sme biti v hiši, kjer je gostilna, in načelnik ne more biti gostilničar. Za vse prestopke se odreja kazen od 14 do 28 dni zapore, oziroma 200 do 1000 K globe. Če se prestopki ponove, se obsojbe razglase javno po časopisu. Kogar zadenejo označene kazni večkrat v letu, izgubi za to leto aktivno in pasivno volilno pravico in možnost izvrševanja javnega poklica. Železničarji, šoferji in ljudje, ki valed pijanosti izpostavljajo druge v nevarnost življenja, izgube službo.

— **Železniška stavka na Angleškem.** Doselej štrajka pol milijona železničarjev. Število stavkajočih vedno bolj narašča. Stavkarski sklad zadoštuje za štiri tedne. Stavka pa ne bo trpela dalje kakor en teden, ker bodo vsled stavke izostali dovozi živil prisili vlado, da ugodi zahtevam železničarjev po zboljšanju plač.

— **V Sarajevu štrajkajo natakarji.** Delodajalci ugođe zahtevam natakarjev šele takrat, če svoji organizaciji podajo strogo strokovno podlago in se oprosti vseh političnih stremljenj.

— **Zidružna pekarno** so si ustanovili pekovski pomočniki v Osijeku. Vsaki dan spečejo 10.000 drobnega peciva.

Tabor koroških Slovencev.

Četrt ure pred demarkacijsko črto, v Ločah blizu Baškega jezera, se je vršil prošlo nedeljo velik ljudski tabor. Nemške straže na bližnji skali St. Kojana, na kateri stoji mala cerkvičica, so nervozno zrlle dol na ogromno mase ljudstva, med katere so se nahajali tudi naši vrli „Sokoli“, in kakor so se na skrivnem prerili skozi gozlove in prišli semkaj med svoje srečne odrešene brate, je vladalo med nemškim vojaštvom veliko razburjenje in imeli so večkrat alarm, misleči da bodo napadeni. Ostan demarkacijske črte žive najzavednejši koroški Slovenci, ki pa ne bodo smeli glasovati za Jugoslavijo, ker je Pariz sklenil, da ti kraji definitivno pripadajo Nemški Avstriji. Tam je doma naš strokovni tajnik Anton Brandner, poslanec France Grafenauer, ustanovitelj Zveze jugoslovanskih železničarjev Ivan Hochmüller, bivši strokovni tajnik Ž.J.Z. in uradnik „Edinosti“ v Testu pokojni Vekoslav Mrak in drugi. Ti zavedni kraji torej ne bodo smeli niti glasovati, ker je tako hotela — Italija! Kako zavedni so Slovenci onstran demarkacijske črte, dokazuje najbolj to, da so se udeležili tabora kljub temu, da jim preti velika nevarnost, ako to izvedo Nemci. Prišli so, da tu med svobodnimi brati prežive par veselih uric in ponese nazaj upanje in tolažbo in zagotovilo, da jih Jugoslavija ne pozabi nikoli, da bo naše veselje in vstajenje — kakor je dejal tovariš Brandner na taboru — popolno šele takrat, ko bodo z nami vred vstali in se veselili tudi sodaj še neosvobojeni bratje beljaške okolice in Ziljske doline.

Taboru je predsedoval župnik-domačin Jurij Trunk. Kot prvi govornik je nastopil poverjenik dr. Ravnihar. Za njim je govoril tovariš Brandner, ki je sporočil goreče želje in odločne zahteve neodrešenih bratov po združitvi z Jugoslavijo. Nedvomno je izmed krivice, ki jih imajo na vesti sodniki v Parizu, največja ta, da so vsilili Koroški sramotni plebiscit, pri tem pa izključili samo slovenske kraje beljaške okolice in Ziljske doline. Da je naš narod na Koroškem bil celi čas, kar je izgubil svojo svobodo, narod hlapcev in sužujev, za to je skrbela v prvi vrsti nemška ljudska šola, ki je podobna norišnici, ker učence ne razume učitelja, učitelj pa ne učenca. Govornik opozarja naše vlade na dejstvo, da v neosvobojeni Koroški še vedno ni slovenskih šol, dočim jih Nemci v Jugoslaviji imajo, n. pr. v Kočevju. Vlada naj postavi Nemško Avstrijo pred alternative: Dokler naši bratje, ki ječe pod nemškim jarmom, nimajo šol in drugih najmanjših narodnih pravic, toliko časa jih tudi Nemci v Jugoslaviji ne morejo dobiti. Od naše vlade in vseh strank pa zahtevamo, da se z vsemi sredstvi vzamajo za ubogo koroško slovensko

ljudstvo, ki je toliko časa trpelo pod Nemci in mu pomagajo na kvišku, da se zacele tisočletne rane. Zato mislim — končuje govornik — da govorim v imenu celega tabora, ako tu ob meji neodrešenih bratov zakličem našim narodnim predstavnikom deli v Beograd: Proč s strankarstvom, bodite bratje in začnite delati! In volitve razpišite, da pride ljudstvo do besede in si uredi razmere v državi po svoje. Neosvobojenim bratom pa obljubimo in prisežimo, da hočemo neumorno delati, dokler ne bodo osvobojeni verig, ki jih danes oklepajo. Govorili so na to še koroški poslanec Grafenauer, general Maister, dr. Rožič v imenu dr. Brejca, ki se shoda ni mogel udeležiti, in vojak Ude, ki se je nahajal med prvimi osvoboditelji Koroški, nadalje zastopnika Sokolov in Orlov. Vsem govorom je občinstvo navdušeno pritrdjevalo in po vsakem govoru je pevski zbor zapel kitico narodne pesmi. Ob koncu je šolski nadzornik Ivan Aihelcer predlagal resolucijo, ki odločno zahteva, da se slovenska Koroška priklapi Jugoslaviji.

Narodno soc. stranka.

Shod narodnih socialistov v Rajhenburgu Zanimanje za „narodno socialistično stranko“ je med našim delavnim ljudstvom splošno. Povsod z navdušenjem sprejemajo program Narodne socialistične stranke in se priglajajo za pristop v naše organizacije. V nedeljo dopoldne se je vršil prav dobro obiskan prvi narodno socialistični shod v Rajhenburgu v gostilni „Šveiger“. Shodu je predsedoval tov. Sattler. Predsednik NSZ tovariš Juvan je v svojem poročilu pojasnil program NSZ. Poročal je o pogubonosni politiki narodnih zastopnikov v Beogradu. Dalje omenja delovanje naših soc. demokratov, kateri nastopajo z velikim terorizmom proti našemu delavstvu. Pozivlja navzoče, da se združijo strokovno v Narodni soc. Zvezi in pa v političnih krajevnih organizacijah NSZ. Govorilo je še več drugih govornikov in vsi so se izrekli za narodno socialistično stranko. Končno se je priglasiel k besedi tudi neki sočrug iz Trbovelj, kateri pa ni imel sreče. Nato se je izvolil sledeči odbor za politično krajevno organizacijo NSZ. Predsednik Kunej Benjamin, v odbor tovariši Sattler, Stegenšek, Abram, Močilnikar, Vrščaj, Agreš, Zorko in Hlebec. Za strokovno organizacijo NSZ se je izvolil sledeči odbor: Predsednik Stegenšek Franc in odborniki Černivec, Močilnikar, Abram, Vrščaj, Zemljak in Sattler. Shod je trajal na dve uri ter je bilo v splošnem veliko zanimanje za naš novi politični pokret.

Bohtajska Bala. Preteklo nedeljo vršil se je pri nas ustanovni shod za krajevno politično organizacijo NSZ. Kljub veseselici, ki so jo istočasno protidogovorno imeli pri nas klerikalni kmečki strankarji, je bil naš shod mnogobrojno obiskan. Posetilo nas je tudi šest tovarišev iz Bleda, med njimi predsednik krajevnih političnih organizacij NSZ Repe, ter predsednik pripravljalnega odbora za konzumne zadruge Dobravec. Na željo Beljanov otvoril in vodil je shod Jožef Marolt iz Bleda. O naši novi stranki in njenemu razmerju do drugih že obstoječih strank ter o notranjem in o zunanem položaju poročal nam je obširno tovariš Anton Koder iz Ljubljane in smo njegov govor z navdušenjem sprejeli. Govorili so še tovariši iz Bleda Mirolt, Repe in Dobravec, nakar smo takoj izvolili odbor, ki naj takoj izvede politično organizacijo NSZ tu med nami. V odbor so izvoljeni: Za predsednika Jakob Mandele, za tajnika Matevž Jezeršek, za blagajnika Jožef Ambrožič. Za odbornike pa Malovič Jožef, Gogala Blaž in Slaninik Janez. Spozivom na složnost in vztrajno delo za našo stranko in s tem za nas, zaključil je predsednik t. krasno uspeli shod.

Zagorje ob Savi V nedeljo dne 28. p. m. se je vršil v Sokolski dvorani shod narodnih socialistov. Shodu je predsedoval tovariš Juh. Tovariš Ivan Tavčar je poročal o programu

Narodno-socialistične stranke in se obširno pečal z našim zunanjam in notranjim položajem. Soglasni sklep shoda je bil, da se izvoli odbor krajevnih organizacij NSZ. Izvoljeni so bili: predsednikom tov. Juh Leopold, odbornikom: Trebušak Lovro, Moravčič Vinko, Keršnik Franc, Babič Ivan, Rus Jože, Umek Franc, Koprivec Jakob, Taufer Fivnc, Križnik Luka, Firm Ivan, Juvan Franc in odborniškim namestnikom Malovrh Franc, Fincinger Julko, Rajnar Franc in Bostič Dragotin. V krajevno organizacijo se je priglasielo zelo lepo število članov.

Dopisi.

Kočevje. V številki 222. Slov. Naroda nas je gospod Ivan, po domače Silni zopet presenetil. Imel je izredni občni zbor svoje telesne straže ali kakor jo še drugače imenuje JDS. Seveda mu to veselje prav iz srca privoščimo. Toda opozoriti ga moramo, da še ni prišel predpust in da je za predpustne šale še dovolj časa, da si kaj učinkovitejšega izbere. Krajevna organizacija JDS. v Kočevju obstoji še iz sedmih članov. Od teh jih je bilo na tem impozantnem zborovanju navzočih celih šest. Ker pa je odbor šestorice za g. Ivana Silnega le premajhen, si je od NSS. izposodil kratkoma dva člana in jih izvolil v odbor. Oba izposojena člana pa sta tako nehvaležna, da ne znata ceniti naklonjenosti g. Ivana, temveč sta podala pri NSS. izjavo, da se za to naklonjenost in za odbornišvo lepo zahvalujeta. Gotovo pa bodeta imela težko stališče, ako NSS. ne ovrže Ivanovega stališča, da je politična organizacija zadruga z omejenim jamstvom, in da prijava veže vsakogar za celo poslovno leto in da med tem časom vsak priglasiel jamči za vse kozle, ki se pastrele v političnem revirju. Hvala Bogu pa danes pravni nazori g. Ivana niso merodajni. Po svoji polomijadi dne 14. septembra si je g. Ivan izdelal načrt, kako „zastupljeno kočevsko Slovenstvo“ zopet ozdraviti. Ker je pristaš kirurške metode, je sklenil, naj se Slovenstvo podvrže operaciji. Sklenil je namreč, izrezati iz „nezdravega“ telesa kočevskega Slovenstva vse one ude, ki so po narodnem socializmu inficirani. Operacija se naj nemudoma začne, čim izjavijo obe vladi v Ljubljani in Beogradu, da z zavezanimi očmi asistirati pri operaciji. Tozadevna pogajanja se menda že vršijo in sicer v vladni palači in rezideni Antona Groznega. Kar tri železniške ministre je delegiralo železniško ministertvo. Ti so baje odobrili načrt g. Ivana, da se takoj odstrani vse železničarje in jih nadomesti z novimi, ktere pa bodo pred prihodom cepili z serumom, ki je najnovejša iznajdba g. Ivana. Taka cepitev namreč napravi človeka tako krotkega in mu vdahne tako mržnjo proti socializmu, da je popolnoma nenevaren. Pasje ponižen, uslužen postane vsak po takem cepitju in čimbolj ga tlačiš, suvaš, topeš in izkoriščaš, bolj ti je udan in hvaležen. Za železničarji pridejo na vrsto tudi drugi uradi, kjer se naj po izvršeni operaciji in dohodu „cepljenih“ namestnikov površ še temeljito razkuži. Po dovršenem tem delu pa se postavi pred okrajnim glavarstvom impozanten spomenik, ki boda še poznim rodovom svedočil, da sta tudi v Kočevju živila dva Jurja, ki sta vso strupeno zalego gadov in modrasov z enim samim in smelim udarcem uničila. Vem, da si se, dragi bratec, temeljito nasmejal nameram kočevskih Jurjev. Tudi za operacijo pripravljeni udje kočevskega Slovenstva se krohota. Na drugi strani pa nam je znam izrek, da ni tako visokega zidu, katerega bi z zlatom obložen osel ne preplezal. Zlato je sicer redko in še bolj skrito, toda papirja je dovolj in tega bi ozel še več lahko nosil. Zato bodemo pa kočevske osličke pridno zasledovali in jim pot, naporno pot čez visoke zidove prihranili. Za vodnike osličkov pa imamo slurno učinkujoče sredstvo: boj proti korupciji. Prvo dozo našega preizkušnega zdravila zapišemo v prihodnji številki.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

ING. Dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.
Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobeton-
tonske in vodne zgradbe
v Ljubljani, Hlilčarjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne,
betonske in železobetonske jezove, mostove, železo-
betonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske re-
zervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge
betonske in železobetonske konstrukcije. 933

Prevzema v širokovno izvršitev vse načrte
stavbeno inženerske stroke.

Tehniška mnenja — Zastopstvo strank v tehniških zadevah

BARVA in KEMIČNO — ČISTI

vsakovrstno blago

obleke

in PERE

in

SVETLOLIKA

domače perilo

ovratnice, zapesnice

(pošilja po isto na dom)

in srajce

tovarna Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica št. 3.

Pravi firnež

v priznani najboljši in zanesljivi kakovosti.

Use vrste barv, barva za obleke, suhih in oljnatih,
mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, prašno
olja, karbolina, steklarski in mizarški kles, plaskarske,
slikarske in zidarске žopice, kakor tudi druge v to
stroko spadajoče predmete ima že vedno v zalogi turška

A. Zankl, sinovi

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Import.

Westing-

house

Wait

Kreme-

nezky

Metax

Export.

Baterije, žarnice vseh tipov
elektrotehn. predmeti

Gen. rep. za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Ljubljana, Mestni trg št. 26.

V Ljubljano potujočemu
občinstvu se priporoča re-
stavracija v Prešernovi ul. 9.

K. Linhart, urar

Marije Terezije c. 7.

Veika zaloga zlatih, srebrnih
in niklastih ur kakor Omega,
Schaffhausen, steuske ure
z nihalom po najnižji ceni.
Popravila se sprejemajo vsaki
čas in se solidno izvrše. 990

Plačajte naročnino
za „NARODNEGA
SOCIJALISTA“,
drugače se Vam
list ustavi! Prido-
bivajte naročnike!

Prva jugoslov. prometna pisarna,
Dalmatinova ulica št. 3, I.

provzame izvrševanje vseh vrst

reklamacij, revizijo tovarnih listov, daje
informacije v vseh strokah železniškega prometa.

GOSPODARSKI PROMET.**BALKAN** trgovska, špedicijska in
komisijska deln. družba

Podružnica v Ljubljani. — Akcijska glavica K 1.500.000.

Špedicija vsakega blaga. — Vskladiščenje. — Za-
carinjanja. — Reekspedicija. — Prevažanje pohištva.

Lastnica I. ljubljanskega skladišča

KRISPER & TOMAŽIČ

Direktna zveza s progo juž. železnice. — Tel. št. 100.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80.000.000
in rezervnega zaklada „ 2.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju
in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.**Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani**

Dejniška glavica 20.000.000- kron.

Stritarjeva ulica števil. 2.

Rezervni fond 8.000.000- kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun

proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE.**Jadranska banka**

Dejniška glavica: K 30.000.000.—, Rezerva nad K 10.000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija,

Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-
račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni
davek: plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in ino-
zemstva mesta.

Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago le-
žeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopiju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z
vestno revizijo žrebalnih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim za-
klepom strank; krediti in predjumi vsake vrste; inkaso in eskont-menice;
nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna
kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd.